

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา และรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง โดยพิจารณาปัญหาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาระดับพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 14 มาตรฐาน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ด้วยการศึกษาเอกสาร ใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจ และสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองจากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง

1. เลือกพื้นที่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล
3. เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

**ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อ
การประเมินภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง**

1. ดำเนินการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

**ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมิน
คุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง**

1. เลือกพื้นที่ กำหนดกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่อย่างเจาะจง โดยศึกษารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมี
กรอบในการคัดเลือกดังนี้

- 1.1 เป็นโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยผลประเมินคุณภาพภายนอกต่ำกว่า 2.75
- 1.2 เป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับดีขึ้น ไปต่ำกว่า 11 มาตรฐานใน 14

มาตรฐาน

1.3 เป็นโรงเรียนที่มีผลประเมินคุณภาพภายนอกของมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง
โดยเฉพาะมาตรฐานที่ได้ปรับปรุงทั้งแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่
เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

2. การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยให้การพิทักษ์ผู้ให้ข้อมูลในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล
จนกระทั่งเผยแพร่การวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอความยินยอมในการเป็นผู้ให้ข้อมูล ด้วยการขอความร่วมมือโดยเน้นให้ทราบว่า
การเข้าเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือไม่นั้น เป็นสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างเป็นอิสระและไม่มีผลกระทบทาง
ลบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล (บุปผา ศิริธรรม, 2533, หน้า 423) ตามแนวทางแบบฟอร์มการให้ข้อมูลขอ
ความยินยอมเข้าร่วมวิจัย โดยผู้วิจัยให้ข้อมูลและแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการเก็บข้อมูล
โดยไม่ปิดบัง อธิบายให้ทราบถึงลักษณะการสัมภาษณ์ การเจาะลึกรายบุคคล การรักษาความลับด้วย
การทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การนำข้อมูลไปเผยแพร่ในเชิงวิชาการโดยไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้
ข้อมูล และในระหว่างการพูดคุยหากมีคำตอบที่ไม่สะดวกที่จะตอบสามารถบอกยุติการสนทนาได้

โดยอิสระไม่ต้องบอกเหตุผลในการยุติการสนทนา (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541, หน้า 50-51)

3. เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

3.1 ตัวผู้วิจัย นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมผัสกับคนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลเนื่องจากผู้วิจัย คือผู้ที่เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้กับตนเองดังนี้

3.1.1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ

3.1.2 ศึกษาข้อมูลประเภทเอกสาร (Documentary Study) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ได้แก่ เอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3.2 เครื่องบันทึกเสียงที่นำไปอัดเสียงระหว่างสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลโดยละเอียด

3.3 แบบสอบถามเชิงสำรวจ ใช้สำรวจปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง

3.4 แนวคำถามการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อคำถามที่ทำการศึกษาอย่างกว้างๆ เป็นการล่วงหน้า เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีสัมภาษณ์แบบลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึก การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เป็นหน้าที่ของผู้วิจัย ที่ซักถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ มีการกำหนดคำถาม มีประเด็นสำคัญ คือ ปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นลักษณะของการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ ในการสัมภาษณ์ได้จัดรูปแบบอย่างเป็นทางการเพียงไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานการณ์

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 3 ท่าน คือ

4.1 ดร.สมุทพร ชำนาญ

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 รศ.ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด

อาจารย์พิเศษภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3 นายสุพรรณ หารุจิต

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 1

ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาทั้ง 3 ท่าน ได้ตรวจสอบนำมาปรึกษากับอาจารย์
ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องก่อนนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาต
เก็บข้อมูล ภาคสนาม กำหนดปฏิบัติ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน
2549 โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร ใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจ และสัมภาษณ์

แบบสอบถามเชิงสำรวจ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เป็น มากที่สุด มาก น้อย
และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยมีเกณฑ์ให้เลือกตอบ และให้คะแนนดังนี้

คำตอบในช่อง “มากที่สุด”	หมายถึง	สถานศึกษามีปัญหาในการพัฒนางาน มากที่สุด มีค่า 4 คะแนน
คำตอบในช่อง “มาก”	หมายถึง	สถานศึกษามีปัญหาในการพัฒนางานมาก มีค่า 3 คะแนน
คำตอบในช่อง “น้อย”	หมายถึง	สถานศึกษามีปัญหาในการพัฒนางานน้อย มีค่า 2 คะแนน
คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด”	หมายถึง	สถานศึกษามีปัญหาในการพัฒนางาน น้อยที่สุด มีค่า 1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน การวิเคราะห์เพื่อทราบว่าสถานศึกษามีปัญหาในการ
ดำเนินงานระดับใด ใช้คะแนนค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์โดยอาศัยแนวทาง
ของบุญชม ศรีสะอาด (2535, หน้า 100) มีดังนี้

- 3.51 – 4.00 หมายถึง สถานศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2.51 – 3.50 หมายถึง สถานศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 1.51 – 2.50 หมายถึง สถานศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง สถานศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน ภายหลังที่เก็บข้อมูลโดยการศึกษาศึกษาเอกสาร
ใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจ และสัมภาษณ์ แล้วจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ทราบว่าได้ข้อมูลอะไร

ที่ครบถ้วนแล้ว และต้องเก็บข้อมูลอะไรเพิ่มเติมอีก

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม เพื่อหาข้อมูลสรุปและตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่าข้อสรุป ความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องแม่นยำหรือน่าเชื่อถือเพียงใด

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง

1. ดำเนินการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อการกำหนดรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการสูงสุด ผู้วิจัยใช้หลักการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยทำการสำรวจสอบถาม และขอรับคำแนะนำจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และเขต 2 ตามกรอบในการคัดเลือกที่กำหนดไว้ดังนี้

1.1 คุณสมบัติด้านการยอมรับของโรงเรียน

1.1.1 เป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพ เช่น มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับดีขึ้นไป เป็นต้น

1.1.2 เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสอง

1.1.3 เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณ เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทานฯ

เป็นต้น

1.2 คุณสมบัติด้านบทบาทหน้าที่

1.2.1 เป็นผู้บริหาร หรือ ผู้ช่วยผู้บริหารที่กำกับดูแลการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

1.2.2 เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

1.2.3 เป็นผู้ผ่านการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน การดำเนินงานการประกัน

คุณภาพ

จากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์และขั้นตอนดังกล่าว ได้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากโรงเรียน 4 แห่ง แห่งละ 1 ท่าน รวม 4 ท่าน ดังนี้

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. นางรำพึง ชำนาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง
2. นางพรทิพย์ ทิพย์วัฒน์ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 9

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. นายสุกิจ โพธิ์ศิริกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเนินเขาดิน
2. นายไกรสร ธรรมสนิท ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางงาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2.1 แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เรื่องรูปแบบการพัฒนางานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อ การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อ การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เพื่อกำหนดโครงสร้างแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลักและคำถามขยายที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

ขั้นตอนที่ 3 นำแนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนลงในคำถามหลัก รวมถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ของคำถามขยาย

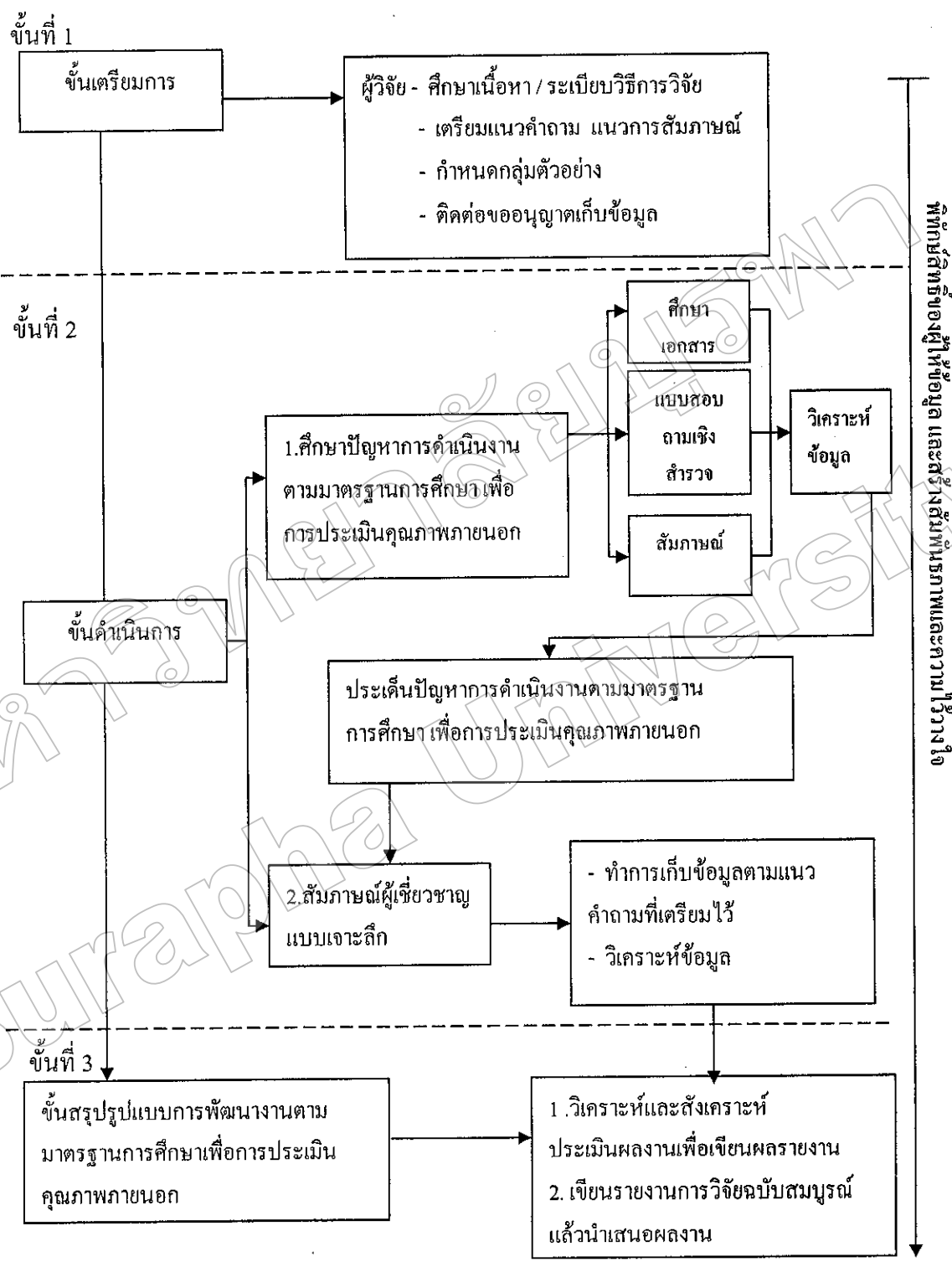
ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามการสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะจนสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหาร โรงเรียนของผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายเวลาและสถานที่และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถาม โดยผู้วิจัยขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในภายหลังถ้าผู้วิจัยมีข้อสงสัยหรือขาดข้อมูลที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้วิธีการถอดรายละเอียดจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์โดยตรวจสอบกับบันทึกการสัมภาษณ์ที่ผู้จัดบันทึกได้จดไว้ ซึ่งการถอดเทปจะถอดรายละเอียดทุกคำพูดและบรรยากาศในการสัมภาษณ์ลงไปด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้จัดบันทึกและเอกสารจากการถอดเทป สรุปใจความจากเอกสาร ความถี่ของคำ และเนื้อหาที่สนใจ

ภาพที่ 10 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย